

کتابی با سه ویژگی خوب: متن داستانی، تصویرهای قوی و فعالیت‌های ساده

دکتر کنایون مهرآبادی

است. این کتاب سال گذشته، در دهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، به عنوان اثر تقدیری شناخته شد.

مشخصات محتوایی

کتاب دارای یک بخش اصلی و دو بخش پیوسته است. در بخش اصلی کتاب، موضوع‌های متفاوتی در دانش ریاضیات به‌طور ساده و خلاصه معرفی می‌شود. برای هر موضوع نویسنده با طرح یک مسئله یا روایت یک داستان، پرسشی را در ذهن خواننده ایجاد می‌کند. سپس با پردازش آن یا روایت روند تاریخی و رشد علمی‌اش، مخاطب را به پاسخ می‌رساند. این مباحث گاهی با طرح پرسشی تکمیلی یا مسئله‌ای در امتداد همان روند رشد موضوع، به پایان می‌رسد که ذهن مخاطبش را درگیر می‌سازد. همچنین، در بسیاری از موضوع‌ها فعالیت‌هایی ساده و قابل اجرا نیز طرح شده‌اند که به کودک این امکان را می‌دهد تا به‌صورت عملی درگیر ماجرا شود. در پیوست یک، پاسخ مسئله‌ها و پرسش‌های مطرح شده در بخش اصلی آمده است. در پیوست دو، الگوهایی از شکل‌ها و حجم‌های هندسی‌ای که در بخش اصلی کتاب به آن‌ها اشاره شده، آمده است. کودک می‌تواند با بریدن و چسباندن این الگوها حجم‌های موردنظر را بسازد.

مشخصات عمومی

کتاب «کشف کن! همه ما ریاضی‌دان هستیم» در حقیقت ترجمه‌ای است از کتابی با عنوان «عددها، ماریچ‌ها و مربع جادویی - ریاضیات برای همه» که نویسنده آن کریستن دال و تصویرگر آن سون نوردکویست است. مخاطب اصلی کتاب می‌تواند کودک ۹ تا ۱۴ سال باشد.

این کتاب را مینا مهرورز احتمالاً از زبان آلمانی به فارسی ترجمه کرده است. البته در نسخه فارسی آن نام تصویرگر اثر که فرد برجسته‌ای در حوزه ادبیات و تصویرگری کودک و برنده جوایز متعددی در این حوزه است، روی جلد کتاب نیامده است که این امر برای کتابی که نقش تصویر در آن اساسی است، توجیه‌پذیر نیست. همچنین، در نسخه فارسی این اثر نام مترجم به‌عنوان مترجم و مؤلف ثبت شده است. به دلیل یکدست بودن موضوعات و هماهنگی تصویرهای مرتبط با آن‌ها، نقش تألیفی نامبرده قابل درک نیست متأسفانه به دلیل در اختیار نبودن نسخه اصلی اثر، بار تألیفی مترجم در این نقد قابل ارزیابی نیست.

«انتشارات مدرسه» چاپ اول این کتاب را به‌صورت تمام رنگی و در ۸۸ صفحه به قیمت ۵۵۰۰۰ ریال در سال ۱۳۸۹ عرضه کرده

همان‌طور که گفته شد، سطح دانشی کتاب برای کودک ۹ تا ۱۴ ساله مناسب است. به همین دلیل شاید فهم همه مطالب آن برای مخاطبان کم‌سال‌تر به سادگی ممکن نباشد، ولی به هر روی خواندن داستان‌وار آن‌ها نیز برایشان خالی از جذابیت و فایده نخواهد بود.

نقاط قوت اثر

■ بدون شک بر خورداری از تصویرهای جذاب برجسته‌ترین ویژگی این اثر است. تصویرگر چیره‌دست کتاب، سون نوردکویست، نه تنها توانسته است موضوع‌های ریاضیاتی مدنظر نویسنده را به خوبی به تصویر بکشد و به درک مفهوم‌ها کمک فراوانی کند، بلکه طنز تصویری زیبا و قوی او سبب جذابیت اثر شده است.

■ طرح داستان‌گونه و جذاب مباحث و مسئله‌ها، دیگر ویژگی مثبت این اثر محسوب می‌شود. نویسنده توانسته است با لحنی روایی ذهن کودک را با موضوع پیوند دهد و به موازات آن حس کنجکاوی او را برانگیزد و او را با خود همراه سازد.

■ نکته مثبت دیگر کتاب، تعریف فعالیت‌های ساده برای کودک است که این نیز به فهم بهتر موضوع‌ها کمک می‌کند و او را به گونه عملی با مباحث ریاضی درگیر می‌سازد.

■ طرح پرسش و ایجاد چالش ذهنی برای کودک پس از ارائه تعریف‌ها و مفهوم‌ها، عاملی دیگر برای برانگیختن ذهنی مخاطب است و از نکات مثبت اثر به‌شمار می‌آید.

نقاط ضعف کتاب

■ برخی موضوع‌های مطرح شده به شرح و توضیح بیشتری نیاز دارند و درک آن‌ها بدون نیاز به بزرگسال و حتی گاهی بزرگسال

آشنا با ریاضی، صورت نمی‌گیرد. در موضوع‌های پیچیده‌تر کتاب، نویسنده می‌باید بیشتر و ساده‌تر شرح می‌داد یا تفسیر می‌کرد.

■ ضعف دیگر کتاب به ترجمه آن باز می‌گردد. مسامحه‌های روی داده در ترجمه کتاب، سبب پیش آمدن دو ایراد شده است:

۱. شماری از تعریف‌ها یا توضیح‌ها به گونه نادرستی برگردان شده‌اند؛ برای نمونه، تعریف تقارن و دوران‌های حول محور تقارن در صفحه‌های ۲۳ و ۲۴.

۲. برخی نام‌ها و اصطلاحات تخصصی به گونه نامتداول و خارج از دامنه واژگان علمی زبان فارسی ترجمه شده‌اند؛ برای نمونه: «طرح» به جای «الگو»، «چینش» به جای «کاشی‌کاری»، «محاسبه ترکیب» به جای «ترکیبات» و

در یک کلام

مطالعه این کتاب به کودکان ۹ تا ۱۴ سال و حتی بزرگ‌تر توصیه می‌شود، ولی نه به صورت یکجا و نه تنها یک بار، بلکه با حوصله و وقت‌گذاری و طی چند نشست، تا کودک فرصت دریافت و درک مطالب آن را داشته باشد. به‌ویژه مطالعه کتاب سودمندتر خواهد بود اگر فعالیت‌های آن انجام پذیرد و برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های آن تلاش شود. همچنین در صورت نیاز کودک می‌باید بتواند در حین یا پس از خواندن کتاب، از یاری یک بزرگسال نیز بهره ببرد.

به علاوه بهره‌گیری از مطالب این کتاب به آموزگاران گرامی نیز توصیه می‌شود. طرح موضوع‌های کتاب برای آشنایی دانش‌آموزان با سرفصل‌های دانش ریاضی و انجام فعالیت‌های کتاب به صورت گروهی در کلاس ریاضی می‌تواند سودمند باشد.